

Mesele artık basit bir Suriye meselesi değil

Türkiye'nin Ortadođu'ya dönük asıl sorunu şu anda Beşar Esad. Esad bir an evvel gidecek olursa Türkiye çok memnun olacak. Öte yandan, Esad işbaşında kaldıkça, Suriye sorunu Türkiye açısından dallanıp budaklanıyor ve Ankara'nın istemediği mecralara sürükleniyor.

Bugün Ortadođu, inançların yanı sıra hem bölgesel hem de küresel güçlerin çatıştığı karmaşık bir coğrafyadır. Bizdeki yaygın inanca göre, Ortadođu kendi haline bırakılsaydı mesut bir bölge olacak iken, ABD ve İsrail müdahalesi yüzünden cehenneme dönmüş bulunuyor.

Fakat, bunu söylerken, bölgenin kendi dinamikleriyle ürettiği sorunları da göz ardı etmemek gerekiyor. Petrol zengini olmasına rağmen, Ortadođu'yu geri kalmışlık içinde tutmuş olan ve bölgeyi "dış müdahalelere" her zaman açık kılmış olan temel faktör de zaten bölgedeki din, mezhep ve siyasi iktidar çatışmaları olmuştur.

AKP iktidarının bir zamanlar bölge için ortaya attığı iyi niyetli projeler açısından bakıldığında, işlerin Türkiye'nin istemediği yönlerde nasıl geliştiiği daha net görülüyor.

Şu anda, farklı derecelerde ve amaçlarla da olsa, bölgede "varoluş mücadelesi" verdiğine inanan ülkeler ve rejimler var.

'En büyük stratejik amaç'

"Varoluş mücadelesi" bu mücadeleyi verenlerin kuralları yok sayarak her türlü tedbire başvurabilecekleri anlamına gelir. Nükleer emelleri olan ve terörizmi siyasi araç olarak kullanan örgütleri destekleyen İran'ın, BM üyesi olan İsrail'in "haritadan silinmesi için mücadele ettiğini" söylemesi de bunu ortaya koyuyor.

Bu arada, İran şu anda ABD ve İsrail'e karşı tansiyonu yüksek tutarak, Suriye'de kaybetmekte olduğu stratejik zemini de bu yoldan kurtarmaya çalışıyor. Arap medyasından takip ettiğimiz kadarıyla, birçok bölge uzmanı da zaten, Suriye'yi kaybetmenin İran'daki molla rejimi için "en büyük stratejik darbe" olacağını söylüyor.

İsrail de, haliyle, gardını alarak kendisi için böyle düşünen İran'a karşı her an askeri operasyon düzenleyebileceğini açıkça hissettiriyor. Uzmanlar, İran'ın nükleer silahlara sahip olmasını engellemenin de İsrail için, "varoluş" mücadelesi çerçevesinde, "en büyük stratejik amaç" olduğunu vurguluyorlar.

İlginç olan şey, kendisi de nükleer güç olan İsrail'in bu konuda Suudi Arabistan ve Katar gibi Sünni rejimlerle aynı noktada olmasıdır. Resmi açıklamaların da ortaya koyduğu gibi, Şiiilerin hamiliğini yapan İran'ın nükleer güç olmaması bu rejimler için de hayati derecede önem taşıyor.

Öte yandan, bunlar ve Körfez'deki diğer Sünni rejimler ABD ile güvenlik işbirliklerini son 10 yıl zarfından sessizce artırmış bulunuyorlar.

Türkiye'nin 2003'te Amerikan ordusuna geçit vermemesi ve şu anda da, "Füze kalkanını İran'a karşı kullandırmam" demesi ise, Körfez ülkeleri ile ABD'nin İran'a karşı işbirliklerini daha da derinleştiriyor.

Rusya faktörü önemli

Bugün Türkiye ile olan ilişkilerinin "mükemmel" olduğunu söylese de, Washington'ın İran'a karşı herhangi bir operasyonda Ankara'dan çok Körfez ülkelerine güveneceği kesin.

Ve nihayet "Rusya faktörünü" unutmamak gerekiyor. Moskova hem BM Güvenlik Konseyi'nde hem de BM Genel Kurulu'nda Suriye konusunda yalnız kalmış olsa da, Esad'ı desteklemeye devam edeceğini net bir şekilde ortaya koydu artık. Bunu da, tabii ki, ABD ile bölgede girdiği güç mücadelesi çerçevesinde yapıyor.

Bu arada Çin'in Suriye'ye verdiği desteği de unutmadık. Ancak, Ortadođu petrolüne muhtaç olan Çin'den son günlerde yapılan bazı açıklamalar bu durumun değişebileceğini gösteriyor. Onun için Çin'in bu denklemdeki konumu biraz farklı.

Farklı yönlere gidiyor

Bütün bunları bir araya getirdiğimizde, Türkiye'nin Suriye'de niçin akıntıya karşı kürek çekiyormuş gibi görüldüğü daha iyi anlaşılıyor. Sonuçta, Türkiye'nin kontrolü dışında gelişen ve süper güçlerin müdahalesiyle çok farklı yönlere

sürüklenen gelişmeler yaşıyor.

Bizi çok yakından ilgilendiren bu gelişmeleri anlamaya çalışırken yukarıda sözünü ettiğimiz hususları da göz önünde tutmak bizce önem taşıyor. Zira mesele artık sadece basit bir “Suriye meselesi” değil.